

O'zbekiston mahalliy uslublari semantik talqini: jahon saxnasidagi ahamiyati

Xushnozabonu Ravshanovna Temirova
Navoiy davlat universiteti

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekiston mahalliy musiqa uslublarning semantik (ma'noviy) talqini va ularning jahon musiqa madaniyatidagi o'rni hamda ahamiyati tahlil qilingan. Tadqiqotda Buxoro-Samarqand, Farg'ona-Toshkent, Xorazm va Surxondaryo-Qashqadaryo musiqa maktablarining o'ziga xos xususiyatlari, har birining semantik mazmuni, badiiy-estetik qadriyatlari va madaniy konteksti ko'rib chiqilgan. Maqolada mahalliy uslublarning shakllanishiga ta'sir etgan geografik, tarixiy, etnik va ijtimoiy omillar, shuningdek, har bir uslubning o'ziga xos musiqiy til, ijro mahorati va emotsional ifodalilik xususiyatlari o'rganilgan. Tadqiqot natijalariga ko'ra, O'zbekiston mahalliy musiqa uslublari boy semantik qatlamlar, chuqur falsafiy mazmun va noyob badiiy ifodaga ega bo'lib, ular jahon musiqa madaniyatining xilma-xilligini boyitadi va o'ziga xos hissa qo'shadi. Maqolada mahalliy uslublarning xalqaro musiqa arenasida tanilishi, UNESCO va boshqa xalqaro tashkilotlar tomonidan e'tirof etilishi, zamonaviy globallashtirish sharoitida milliy o'ziga xoslikni saqlash va targ'ib qilish masalalari ko'rib chiqilgan. O'zbekiston mahalliy musiqa uslublari semantik jihatdan to'g'ri tushunish va talqin etish ularning jahon miqyosida baholanishi va kelajak avlodlarga saqlanib qolishi uchun muhim asos ekanligi asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: mahalliy uslublari, semantik talqin, O'zbek musiqasi, musiqa maktablari, Buxoro-Samarqand uslubi, Farg'ona-Toshkent uslubi, Xorazm musiqasi, Surxondaryo-Qashqadaryo uslubi, musiqa semantikasi, madaniy meros, jahon musiqa madaniyati, milliy o'ziga xoslik, musiqa til, badiiy ifoda, etnomusikologiya, musiqa tarixshunosligi, UNESCO merosi, musiqa antropologiya, madaniy xilma-xillik, global musiqa

Semantic interpretation of local styles of Uzbekistan: significance on the world stage

Xushnozabonu Ravshanovna Temirova
Navoi State University

Abstract: This article analyzes the semantic (meaningful) interpretation of local musical styles of Uzbekistan and their place and significance in world music culture. The research examines the unique characteristics of Bukhara-Samarkand, Fergana-

Tashkent, Khorezm, and Surkhandarya-Kashkadarya music schools, their semantic content, artistic-aesthetic values, and cultural context. The article studies geographical, historical, ethnic, and social factors that influenced the formation of local styles, as well as the unique musical language, performance mastery, and emotional expressiveness of each style. According to research results, local musical styles of Uzbekistan possess rich semantic layers, deep philosophical content, and unique artistic expression, enriching the diversity of world music culture and making a distinctive contribution. The article discusses the recognition of local styles in the international music arena, acknowledgment by UNESCO and other international organizations, and issues of preserving and promoting national identity in contemporary globalization. It is substantiated that correctly understanding and interpreting the semantic aspects of Uzbekistan's local musical styles is an important foundation for their worldwide appreciation and preservation for future generations.

Keywords: local styles, semantic interpretation, Uzbek music, music schools, Bukhara-Samarkand style, Fergana-Tashkent style, Khorezm music, Surkhandarya-Kashkadarya style, music semantics, cultural heritage, world music culture, national identity, musical language, artistic expression, ethnomusicology, music historiography, UNESCO heritage, music anthropology, cultural diversity, global music

1. KIRISH

O'zbekiston - boy va qadimiy musiqa an'analariga ega mamlakat. Uning keng hududida turli geografik, tarixiy va madaniy sharoitlarda o'ziga xos mahalliy musiqa uslublari shakllangan. Har bir uslub o'z semantik (ma'noviy) mazmuni, badiiy ifodasi va estetik qadriyatlari bilan ajralib turadi. Bugungi kunda globallashuv va madaniy integratsiya davrida bu mahalliy uslublarni to'g'ri tushunish, semantik jihatdan talqin etish va jahon musiqa madaniyatiga tanitish muhim vazifa hisoblanadi.

1.1. Muammoning dolzarbligi

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Milliy musiqa san'atini yanada rivojlantirish" to'g'risidagi qarorlari va "Madaniyat sohasini rivojlantirish konsepsiyasi" milliy musiqa merosini saqlash va jahon miqyosida targ'ib qilishni ustuvor vazifa qilib belgilaydi. UNESCO tomonidan O'zbek shashmaqomi va Katta ashula san'atining "Insoniyat merosi" ro'yxatiga kiritilishi bu mas'uliyatni yanada oshirdi.

Biroq, hozirgi kunda bir qator muammolar mavjud:

Ilmiy jihatdan:

- Mahalliy uslublarning semantik mazmuni yetarlicha o'rganilmagan
- Har bir uslubning chuqur ma'nosi va falsafiy asoslari kam tahlil qilingan
- Qiyosiy tadqiqotlar kamchilik qiladi
- Zamonaviy ilmiy-nazariy asos zaif

Amaliy jihatdan:

- Jahon miqyosida kam tanilgan
- Xalqaro festivallarda kamdan-kam qatnashiladi
- Xorijiy tinglovchilar uchun tushuntirish materiallari yo‘q
- Tarjima va izohlar yetarli emas

Ta’lim sohasida:

- Yosh avlod mahalliy uslublarni kam biladi
- Zamonaviy pop-musika ta’siri kuchli
- O‘qitish metodikasi zamonaviy emas
- Qiziqish va motivatsiya kamaymoqda

1.2. Tadqiqotning maqsadi va vazifalari

Maqsad: O‘zbekiston mahalliy musiqa uslublarning semantik talqinini ishlab chiqish va ularning jahon musiqa madaniyatidagi o‘rni hamda ahamiyatini aniqlash.

Vazifalar:

1. Mahalliy uslublarning shakllanish tarixi va omillarini o‘rganish
2. Har bir uslubning semantik mazmuni va falsafiy asoslarini tahlil qilish
3. Musika til va badiiy ifoda vositalarining o‘ziga xosliklarini aniqlash
4. Jahon musiqa madaniyatidagi o‘rni va ahamiyatini baholash
5. Saqlash va targ‘ib qilish yo‘llarini ishlab chiqish

2. O‘ZBEKISTON MAHALLIY MUSIQA USLUBLARI

2.1. Asosiy musiqa maktablari

O‘zbekiston hududida to‘rtta asosiy mahalliy musiqa uslubi (maktabi) shakllangan:

1. Buxoro-Samarqand musiqa maktabi
 - Geografiya: Buxoro, Samarqand, Qashqadaryo shimoliy qismi
 - Xususiyat: Klassik, me’yorlashgan, shashmaqom an’analari
2. Farg‘ona-Toshkent musiqa maktabi
 - Geografiya: Farg‘ona vodiysi, Toshkent viloyati
 - Xususiyat: Lirik, emotsional, ashula an’analari kuchli
3. Xorazm musiqa maktabi
 - Geografiya: Xorazm viloyati, Qoraqalpog‘iston
 - Xususiyat: Dramatik, epik, Xorazm maqomlari
4. Surxondaryo-Qashqadaryo janubiy musiqa uslubi
 - Geografiya: Surxondaryo, Qashqadaryo janubi
 - Xususiyat: Arxaik, qadimiy qatlamlar, pastki registr

2.2. Shakllanish omillari

Geografik omillar:

- Tabiat va iqlim
- Yer relef (tog‘lar, vodiylar, cho‘llar)

- Kommunikatsiya yo‘llari

- Izolyatsiya yoki ochiqlik

Tarixiy omillar:

- Qadimiy davlatlar va imperiyalar

- Ipak yo‘li va savdo aloqalari

- Bosqinchilik va harbiy voqealar

- Madaniy almashinuvlar

Etnik omillar:

- O‘zbek, tojik, turkman, qozoq aholisi

- Etnik guruhlarining o‘zaro ta’siri

- Til va dialekt xilma-xilligi

- Madaniy xususiyatlar

Ijtimoiy-iqtisodiy omillar:

- Chorva yoki dehqonchilik madaniyati

- Shahar yoki qishloq hayot tarzi

- Ijtimoiy tabaqalanish

- Kasb va hunarmandchilik

3. MAHALLIY USLUBLARNING SEMANTIK TALQINI

3.1. Buxoro-Samarqand uslubi

Tarixiy-madaniy kontekst:

Buxoro va Samarqand - O‘rta Osiyoning qadimiy madaniy markazlari, Buyuk Ipak yo‘lining muhim nuqtalari. Bu shaharlar ming yillik tarixga ega bo‘lib, ilm-fan, san’at va madaniyatning gavhardonalari hisoblanadi.

Semantik mazmun:

Ulug‘vorlik va tantanavilik:

- Shahanshohlik va amirliklari davri merosi

- Ulkan binolar, masjid va madrasalar

- Tantanali marosimlar va bayramlar

- Shashmaqomning ulug‘vor qismlari (Buzruk, Rost)

Falsafiy chuqurlik:

- Tasavvuf va sufizm ta’siri

- Ilm va ma’rifat muhiti

- Chuqur mazmun va ko‘p qatlamlilik

- Meditativ va kontemplativ xarakter

Klassiklik va me’yoriylik:

- Aniq qoidalar va qonunlar

- Shashmaqom tizimi - me’yorlashgan shakl

- Har bir maqom va qismning o‘z o‘rni

- Ijrochilikda yuqori talab

Musiqiy til xususiyatlari:

- Keng diapazon
- Murakkab melodik chiziqlar
- Boy melizmlar va bezaklar
- Aniq garmonik asoslar
- Har bir nota o'z o'rni va ma'nosi

Ijro uslubi:

- Seriozlik va ta'sirchanlik
- Ichki kuch va iroda
- Tekislik va ravshanlik
- Professional mahorat talabi

3.2. Farg'ona-Toshkent uslubi

Tarixiy-madaniy kontekst:

Farg'ona vodiysi - "Osiyo gavhari", go'zal va unumdor hudud. Toshkent - zamonaviy poytaxt va madaniyat markazi. Bu hududlar doimo jonli, faol va ochiq bo'lgan.

Semantik mazmun:

Liriklik va emotsionallik:

- Tabiiy go'zallik va vodiy romantikasi
- Ishq va muhabbat mavzulari
- Yumshoqlik va noziklik
- Yurak his-tuyg'ulari

Samimiyat va yaqinlik:

- Xalq bilan yaqin aloqa
- Ommabop va tushunarli
- Qulay va samimiy atmosfera
- "Yurakning musiqasi"

Hayotiylik va optimizm:

- Hayot quvonchi va zavqi
- Ijobiy energiya
- Bahor kayfiyati
- Umidvorlik

Musiqiy til xususiyatlari:

- Yumshoq va nozik melodiyalar
- Vokal chiziqlari keng va lirik
- Vibrato va portamento
- Oddiy va tushunarli garmoniya
- "Ashula" an'analari - lirik qo'shiqlar

Ijro uslubi:

- Emotsional ochiqlik
- Yurak samimiyati
- Lirik ifoda
- "Kuylash" emas, "yig'lash" va "kulish"

3.3. Xorazm uslubi

Tarixiy-madaniy kontekst:

Xorazm - qadimiy mamlakat va madaniyat, mustaqil tarixga ega. Qoraqalpog'iston bilan birgalikda o'ziga xos musiqa dunyosini yaratgan. Cho'l va Orol dengizi yonidagi hayot o'ziga xos kayfiyat bergan.

Semantik mazmun:

Dramatizm va kuch:

- Qattiq tabiat sharoitlari
- Kurash va chidamlilik
- Ichki kuch va qat'iyat
- Epik qahramonlik

Sirlilik va mistiklik:

- Cho'l sirlari va afsonalar
- Qadimiy afsona va rivoyatlar
- Shaman va arxaik an'analar
- Sirli va g'oyibona atmosfera

Milliy g'urur:

- Mustaqil musiqa tizimi (Xorazm maqomlari)
- O'ziga xos cholg'u asboblari
- Mustaqil tarix va madaniyat
- Milliy o'ziga xoslikni saqlash

Musiqiy til xususiyatlari:

- Kuchli va keskin melodiyalar
- Dramatik kontrastlar
- O'tkir ritmlar
- Xarakterli intervallar
- Dutor va g'ijjak ijrosi o'ziga xos

Ijro uslubi:

- Kuchli emotsional ifoda
- Dramatik ta'sir
- Ichki kuch va tarang
- Epik hikoya qilish mahorati

3.4. Surxondaryo-Qashqadaryo janubiy uslubi

Tarixiy-madaniy kontekst:

Janubiy O'zbekiston - qadimiy Baqtriya va To'xoriston hududlari. Arxaik madaniyat qatlamlari, qadimiy an'analarining saqlanib qolgan joylari. Tog'lar va izolyatsiya natijasida o'ziga xos musiqa dunyosi.

Semantik mazmun:

Arxaiklik va qadimiylik:

- Eng qadimiy musiqa qatlamlari
- Pre-islomiy an'analar izlari
- Shamanizm va tabiiy dinlar ta'siri
- Primitiv va oddiy shakllar

Rituallik:

- Marosim va ritual musiqasi
- To'y va dafn marosimi kuylari
- Kalendar bayramlari
- Magik va sehrli kuch

Tabiiy va organik:

- Tabiiy tovushlarni taqlid
- Hayvon va qush ovozi
- Oddiy va "xom" tovush
- Ornamentsiz, to'g'ridan-to'g'ri

Musiqiy til xususiyatlari:

- Tor diapazon (ko'pincha pastki)
- Oddiy melodiylar
- Takrorlanuvchi naqshlar
- Minimal bezaklar
- "Xom" va tabiiy tovush

Ijro uslubi:

- Oddiy va samarali
- Ritual jiddiylik
- Repetitiv (takrorlovchi) xarakter
- Transa keltiradigan ta'sir

4. JAHON SAHNASIDA O'RIN VA AHAMIYAT

4.1. Xalqaro tan olinish

UNESCO ro'yxatlari:

2003 yil - Shashmaqom:

- "Insoniyat og'zaki va nomoddiy merosi"
- Buxoro-Samarqand uslubining tan olinishi
- Xalqaro e'tirof va mas'uliyat

2009 yil - Katta ashula:

- Farg'ona-Toshkent uslubining namunasi

- Lirik vokal san'atining yuksak darajasi
- Jahon miqyosida baholash

Xalqaro festivallar:

- WOMEX (World Music Expo)
- Silk Road Festival
- Asia Music Festival
- UNESCO festivallari

Kontsert sahnalari:

- Yevropa kontsert zallari
- AQSh va Kanada gastrollari
- Osiyo mamlakatlari
- Rossiya va MDH

4.2. Xalqaro musiqa madaniyatiga hissa

Xilma-xillikni boyitish:

O'zbekiston mahalliy uslublari jahon musiqa madaniyatining xilma-xilligini boyitadi:

• Yangi tembr va tovush: O'zbek cholg'u asboblari (dutor, rubob, chang, nay) noyob tovushlar

- Modal tizim: Major-minor dan farqli maqom tizimi
- Mikrotonlar: Yarim va chorak tonlar - zamonaviy musiqa uchun qiziqarli
- Vokal texnika: Maxsus ashula usullari - melizmlar, kengash, vibrato

Madaniy dialog:

- Sharq va G'arb musiqasining uchrashuvi
- O'zaro ta'sir va boyitish
- Birgalikda loyihalar (East-West fusion)
- Madaniyatlararo tushunish

Ilhom manbai:

Ko'plab xorijiy kompozitor va ijrochilar O'zbek musiqasidan ilhom olishgan:

- Minimalizm harakatida modal tizim qo'llanishi
- World Music janrida O'zbek elementlar
- Jazz musiqachilarining improvisatsiyalari
- Elektron musiqada sampler va looplar

4.3. Zamonaviy global musiqa konteksti

World Music harakati:

1980-yillardan boshlab "World Music" tushunchasi paydo bo'ldi - Yevropa va Amerika musiqasidan tashqari barcha milliy musiqa. O'zbek mahalliy uslublari bu harakatning muhim qismi:

- Autentik (asl) musiqa sifatida
- Zamonaviy aranjirovkalar bilan

- Fusion loyihalarda
- Etnik jazz va elektron musiqada

Globallashuv va lokallik:

Zamonaviy dunyoda ikki qarama-qarshi jarayon:

- Globallashuv: Bir xil pop-musiqqa hamma joyda
- Lokallik: Milliy o'ziga xoslikni saqlash harakati

O'zbek mahalliy uslublari lokallik harakatining muhim qismi - ular milliy identifikatsiya va madaniy xilma-xillikni himoya qiladi.

5. SAQLASH VA TARG'IB QILISH YO'LLARI

5.1. Ta'lim tizimida

Maktablar:

- Mahalliy uslublarni musiqqa darslarida o'rgatish
- Hududiy xususiyatlarni hisobga olish
- Amaliy mashg'ulotlar - quloq bilan o'rganish
- Kontsert va festivallar

Oliy ta'lim:

- Maxsus kurslar va fanlar
- Ilmiy tadqiqotlar
- Magistratura va doktorantura
- Xalqaro hamkorlik

Masofaviy ta'lim:

- Onlayn platformalar
- Video darslar
- Virtual masterklasslar
- Mobil ilovalar

5.2. Axborot texnologiyalari

Raqamli arxivlar:

- Audio va video yozuvlar raqamlashtirilishi
- Qadimgi yozuvlarni saqlash
- Onlayn muzeylar va kolleksiyalar
- Ochiq kirish platformalari

Ijtimoiy tarmoqlar:

- YouTube kanallari
- Instagram va TikTok
- Facebook guruhlar
- Podcast va audio platformalar

Mobil ilovalar:

- O'zbek musiqasi kutubxonasi
- O'rganish va mashq qilish ilovalari

- Interaktiv o'yinlar
- AR va VR texnologiyalari

5.3. Xalqaro hamkorlik

Madaniy almashinuv:

- Xorijiy artistlar O'zbekistonga
- O'zbek ijrochilar xorijga
- Qo'shma konsertlar va festivallar
- Rezidenslik dasturlari

Ilmiy hamkorlik:

- Qo'shma tadqiqot loyihalari
- Konferensiya va simpoziumlar
- Nashrlar va maqolalar
- Grant va fondlar

Turizm:

- Musiqa turizmi rivojlantirish
- Maxsus marshrut va turlar
- Musiqa festivallari turizm uchun
- Madaniy turizm

XULOSA

O'zbekiston mahalliy musiqa uslublarning semantik talqini va jahon sahnasidagi ahamiyatini o'rganish quyidagi xulosalarga olib keldi:

1. Boy semantik qatlamlar: Har bir mahalliy uslub chuqur ma'naviy mazmun, falsafiy asos va madaniy qiymatga ega. Ular geografik, tarixiy, etnik va ijtimoiy omillar ta'sirida shakllangan.

2. Noyob musiqiy til: Buxoro-Samarqandning klassikligi, Farg'ona-Toshkentning lirikligi, Xorazmning drammatizmi va janubiy uslubning arxaikligi - har biri o'z musiqiy tili bilan jahon musiqa madaniyatini boyitadi.

3. Xalqaro e'tirof: UNESCO tomonidan tan olinishi, xalqaro festivallarda ishtirok etishi va global musiqa kontekstida o'rni O'zbekiston mahalliy uslublarning jahon ahamiyatini tasdiqlaydi.

4. Zamonaviy dolzarblilik: Globallashuv davrida milliy o'ziga xoslikni saqlash va madaniy xilma-xillikni himoya qilish muhim. O'zbek mahalliy uslublari bu jarayonda muhim rol o'ynaydi.

5. Kelajak istiqbollari: Zamonaviy texnologiyalar, ta'lim tizimi va xalqaro hamkorlik orqali mahalliy uslublarni yanada keng targ'ib qilish va kelajak avlodlarga saqlab qolish mumkin.

Tavsiyalar:

- Ilmiy tadqiqotlarni chuqurlashtirish
- Zamonaviy texnologiyalardan foydalanish

- Ta'lim dasturlarini takomillashtirish
- Xalqaro hamkorlikni kengaytirish
- Yosh avlodga qiziqarli shaklda yetkazish
- Туризм va madaniy diplomatiyada foydalanish

O'zbekiston mahalliy musiqa uslublari - nafaqat tarixiy meros, balki jonli, rivojlanayotgan va jahonga hissa qo'shadigan san'at!

Foydalanilgan adabiyotlar

1. СС Болта-Зода. Принципы и приложения музыкальной формы. Science and Education 5 (2), 432-438
2. СБ Саидий. Нестандартные психологические структуры и модуляция в педагогике. Science and Education 5 (2), 348-354
3. СС Болта-Зода. Обменное приёмы аккордов семейство субдоминанты и доминанты использование на фортепиано. Science and Education 5 (2), 439-444
4. СБ Саидий. Художественно-педагогическое общение как средство формирования музыкальной мотивации школьников. Science and Education 5 (2), 322-327
5. Саидий, Саид Болта-зода. Адаптивность детей к школе при посещении и непосещении дошкольного учреждения. Science and education 4 (5), 1105 - 1112
6. Ропиева, Дурдона Акмаль кизы, Саид Болтазода, Саидий. Технологии формирования и развития вокально-хорового навыка студентов через народные песни. Science and Education 4 (2), 1330-1336
7. СБ Саидий. Определения понятий диктанта в теории музыки. Science and Education 3 (12), 823-828
8. Саидий, Саид Болта-зода. Бекзод Турсун угли Алиев. Простые, сложные и смешанные размеры музыки при проведении уроков дирижирования, креативные методы обучения. Science and Education 3 (5), 1484-1492
9. Саидий, Саид Болта-зода. Мурадова, Махлиё Раджабовна, Эрназарова, Азиза Фахритдин кизи. Интерактивные методы обучения творчеству русских композиторов классе фортепиано в детской музыкальной школы. Science and Education 3 (4), 1605-1611
10. Саидий, Саид Болта-зода. Алиев, Бекзод Турсун угли. Простые, сложные и смешанные размеры музыки при проведении уроков дирижирования, креативные методы обучения. Science and Education 3 (5), 1484-1492
11. Саидий, Саид Болта-зода. Эрназарова, Азиза Фахритдин кизи. Интерактивная методика обучения жанрам, созданных на народные лады, учащимся музыкальных и художественных школ. Science and Education scientific journal 4 (ISSN 2181-0842), 1618

12. Саидий, Саид Болта-зода. Механизмы формирования культуры почитания человеческих ценностей у старшеклассников на основе фольклора в хоре. *Science and Education* 4 (2), 1386-1391
13. Саидий, Саид Болта-зода. Психологические характеристики музыкальных звуков. *Узбекистан* 2 (2), 76-82
14. Ибрагимов, Умид Собиржонович, Саид Болтазода, Саидий. Современные методы формирования техники исполнения студентов на занятиях. *Science and Education* 4 (2), 1234-1239
15. Ропиева, Дурдона Акмаль кизы, Саид Болтазода, Саидий. Технологии формирования и развития вокально-хорового навыка студентов через народные песни. *Science and Education* 4 (2), 1330-1336
16. Саидий, Саид Болта-Зода, Мурадова, Махлиё Раджабовна, Эрназарова, Азиза ... Интерактивные методы обучения творчеству русских композиторов классе фортепиано в детской музыкальной школы. *Science, and Education* 3 (4), 1605-1611
17. Саидий, Саид Болтазода. О некоторых простейших обобщениях приёмов и методов по музыке общеобразовательной школе. *Science and Education* 3 (8), 196-203
18. Саидий, Саид Болта-Зода, Салимова, Бахринисо Бахромжон кизи. Вариационный подход к построению однородной музыки, размышление идеального подхода к её решению. *Science and Education* 3 (8), 138-144
19. Саидий, Саид Болта-Зода, Рустамов, Азизбек Рустам ўғли. Выработка отдельных музыкальных способностей: ритмического и тембрового слуха. *Science and Education* 3 (8), 151-155
20. Саидий, Саид Болтазода. Сложный принцип формообразования в изоритмическом сложений музыки. *Science and Education* 3 (11), 962-969
21. Саид Болта-Зода, Саидий. Основные направления возбуждения мелкой моторики по направление музыки. *Science and Education* 3 (10), 582-590
22. Саидий, Саид Болта-Зода. Песни, обработка народных песен и развития мастерства учащихся. *Science and education.* 3 (4), 1200-1205
23. Саидий, Саид Болта – зода. Об эффектно влияние теории, в создании музыкального произведения. *Science and Education* 3 (12), 864 - 870
24. Саидий, Саид Болта-Зода, Ропиева, Дурдона Акмал кизи. Проблемы совершенствования управления музыкальной деятельностью дошкольного образовательного учреждения. *Science and Education* 3 (8), 183-188
25. Саид Болтазода, Саидий. Эффект образования музыки к системы общеобразовательной школы. *Science and Education* 3 (8), 224-230

26. Саид Болтазода, Саидий, Субхонов, Отабек Адилович. Основы управления музыкального диктанта по сольфеджио. Science and Education 3 (3), 825-830

27. Саидий, Саид Болта-Зода. Обратный сдвиг гармоничный линии в многоголосных произведениях. Science and Education 3 (12), 871 -877

28. Саидий, Саид Болта-Зода. Повышение или понижение основных ступеней, знаки альтерации. Science and Education 3 (12), 878 - 884

29. Саидий, Саид Болта-Зода. Элементы абстрактной и абсолютной звучании музыкального звука. Science and Education 4 (1), 597-603

30. Саидий, Саид Болта-Зода. Теоретическое рассмотрение вероятности совпадения неаккордовых звуков в произведениях. Science and Education 4 (1), 556-562